

Beter boeren met biodiversiteit in Drenthe

Inhoud

Redactioneel	pag 1
Project in het kort	pag 1
Teler aan het woord	pag 1
Bemesting finishing touch	pag 2
NDICEA	pag 2
Japanse haver (vervolg)	pag 3
Drentse landbouw in 2040	pag 3
Landelijke dag Akkernatuur	pag 4
Agenda/colofon	pag 4

Project in het kort

Project BBB Drenthe in het kort: 20 akkerbouwers in Drenthe zijn aan de slag met bodemkwaliteit en biodiversiteit. Door het nemen van gerichte maatregelen verbetert hun bodembeheer en wordt tegelijkertijd een bijdrage geleverd aan maatschappelijke (milieu)doelstellingen. Uitwisseling van kennis en ervaring en zelf aan de slag gaan spelen hierbij een belangrijke rol. Info: m.zanen@louisbolk.nl.

Teler aan het woord

Gerard Lanting is akkerbouwer in Oosterhesselen. Zijn bedrijfsvoering is biologisch. Zijn bodem bestaat grotendeels uit lemig fijn zand met een relatief lage pH en organische stofgehalte van ca. 6%. Op 40 ha teelt hij o.a. bieslook, zomertarwe, pompoen, spinazie en waspeen. "De bodem staat centraal in mijn bedrijfsvoering. Door gebruik van dierlijke mest, een gevarieerde vruchtwisseling, een ecoploeg en groenbemesters probeer ik de bodem duurzaam te beheren. Maar vragen

Redactioneel

Een koud en droog voorjaar en in het noorden veel schade door stuiven maakten het belang van het zoeken naar passende maatregelen voor een duurzaam bodembeheer en het optimaal verzorgen van de bodem-ecosysteemdiensten weer heel actueel. Hoe ga je optimaal om met bemesting? Waar haal je je stikstof vandaan? Welke groenbemester past het beste in mijn strategie? Door kennis te delen, samen het veld in te gaan en waarnemingen zoveel mogelijk te onderbouwen maken we stappen in een duurzame richting. In deze nieuwsbrief leest u er meer over.

Marleen Zanen, projectleider

Veel aardappels zijn inmiddels gepoot.

over goed bodembeheer blijven. Wat is b.v. de relatie tussen verschillende groenbemesters en vrijlevende aaltjes, welke groenbemester past in mijn strategie? In *Beter boeren met biodiversiteit* doe ik nieuwe kennis en inzichten op en is ruimte voor het delen van ervaringen met collega's en daarom doe ik mee.

Bemesting is de finishing touch

Bemesting is de finishing touch, bodemvruchtbaarheid de basis! Dat was een van de conclusies tijdens de BBB studiedag bemesting van 12 maart j.l. te Wijster. Geert Horlings (HLB) gaf een presentatie over het nut van bemesting. Hij benadrukte het belang van een goede bodemvruchtbaarheid en van aandacht voor sporenelementen: zwavel (S) is belangrijk om op te letten. Granen/grassen hebben ca. 35 kg S/ha nodig. Calcium (Ca) speelt een belangrijke rol bij productkwaliteit. Magnesium (Mg) kan gegeven worden met kiezeriet (200-300 kg/ha). De gift is rasafhankelijk, bij vroege aardappelrassen is b.v. meer nodig. Borium (B) tekort is oorzaak van veel gebreksziekten. B heeft een positief effect op beworteling en fosfaatopname. Silicium (Si) speelt een belangrijke rol bij bodemziekten. Volgende Si geeft minder *Verticillium*, *Fusarium*, *Bruinrot*. Beschikbaarheid op zand moet ca. 20 mg/kg zijn. Een van de telers concludeerde: het gaat

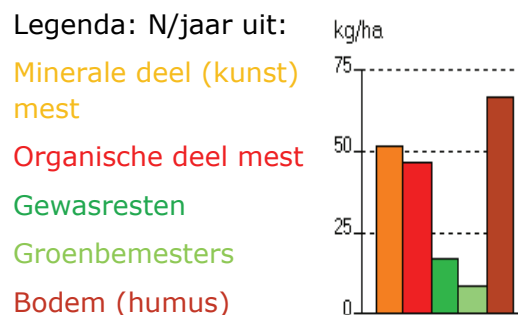
Vanuit het LBI wordt steeds gekeken naar de relatie tussen bodem en gewas: gewas, beworteling, bodemleven en de bodem vormen een zichzelf versterkende cyclus. Bemesting één van de manieren om daarin te sturen. Lees ook het [artikel in vakblad Bodem](#)

dus vooral om de samenstelling van de meststoffen die je gebruikt. Geert: bodemvruchtbaarheid (bodemvoorraad) doet het meest, maar omdat je elementen afvoert met je gewas moet je ook aanvullen. Een andere teler: met de huidige mestwetgeving is het vaak meer halen dan brengen. Dat brengt het functioneren van verschillende ecosysteemdiensten in gevaar.

NDICEA maakt inzichtelijk waar N vandaan komt

Alle percelen uit BBB Drenthe worden doorgerekend met het stikstofmoduleringsprogramma NDICEA. Dit model geeft inzicht in waar de stikstof blijft en waar het gewas de stikstof vandaan haalt. Daarnaast zie je ook het effect op organische stofverloop. NDICEA rekent met alles wat je aanvoert aan organisch materiaal (mest, gewasresten, stro, etc) en houdt rekening met de nawerking. Tijdens de studiedag bemesting bekeken we de percelen van twee deelnemers. Opvallend was dat bij de één het grootste deel van stikstof afkomstig is uit de bodem (mineralisatie organische stof, figuur) en bij de an-

der vooral uit de bemesting. Voor wie zelf aan de slag wil: Ndicea is gratis te downloaden via www.ndicea.nl

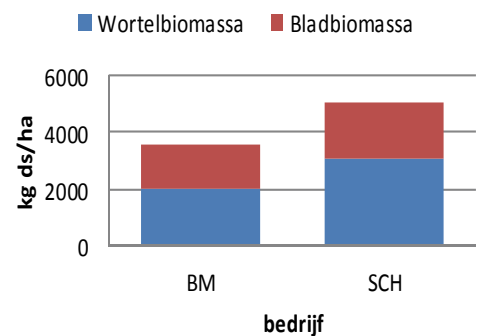
Bovenstaande figuur uit NDICEA toont een voorbeeld van de verdeling van de stikstofbronnen op basis van een gegeven vruchtwisseling.

Japanse haver: vooral ondergrondse biomassa

In de vorige nieuwsbrief (nr 3) rapporteerden we al kort over de waarnemingen en eerste resultaten van de demo met Japanse haver (*Avena Strigosa*). Inmiddels zijn er meer data bekend. De figuur toont de biomassa na 11 weken in kg ds/ha op twee bedrijven bij zaai in de laatste week van augustus 2012, na de teelt van zomergerst en zonder extra mestgift. Opvallend is vooral de grote bijdrage van de wortelbiomassa (0-30 cm): 60% van de totale hoeveelheid ds/ha op beide locaties.

De hoeveelheid N-totaal in het blad was ca. 35 kg/ha, bij een gewashoogte van 45 en 60 cm. Dit is een stuk minder dan volgens de vuistregel

Biomassa Japanse haver (zaai eind augustus)

1 dm=25 kg N/ha. De N-inhoud van de wortelbiomassa is niet bepaald. Via de wortelbiomassa werd 600-800 kg C/ha vastgelegd.

Drentse landbouw in 2040

Nadat de Bodemvisie vorig jaar is vastgesteld, werkt de provincie Drenthe momenteel aan een visie op Duurzame landbouw. In dit document wordt een vergezicht geschetst over hoe de landbouw onderdeel uitmaakt van een duurzame maatschappij in het jaar 2040. Centraal staan de drie P's: Planet, People en Profit. Op 7 maart heeft een workshop plaatsgevonden waarbij visies vanuit verschillende betrokkenen en beleidsthema's werden gedeeld. Nog voor de zomer wordt een volgende bijeenkomst georganiseerd waarin de provincie wil discussiëren over concept doelstellingen voor 2020 en de daaraan gekoppelde maatregelen. Door tijdens het proces regelmatig contact te onderhouden met de doelgroep, hoopt de provincie Drenthe tot een inhoudelijk goede en gedragen visie te kunnen komen.

Arnout Venekamp, Provincie Drenthe

Bodem, de grond van ons bestaan—Bodemvisie Drenthe—is te downloaden via www.provincie.drenthe.nl

Landelijke dag Akkernatuur

Op donderdag 13 juni vindt in het Drentse Zeijen de eerste Landelijke Akkernatuurdag plaats! Bedoeld voor akkerbouwers, beleidsmakers en onderzoekers. Deze dag staat in het teken van het succes en de mogelijkheden van akkernatuur door samenwerking tussen boeren, ANV's en kennisinstellingen. Het doel van de dag is kennis te delen over hoe akkerbouwers bedreigde natuur kunnen beschermen, en nuttige natuur kunnen inzetten voor verduurzaming. Dit sluit aan bij beleid dat steeds meer gericht is op ecosysteemdiensten. Onder voorzitterschap van Pieter van Geel zullen o.a. Merijn Bos (LBI), Teunis Jacob Slob (Veelzijdig Boerenland) en Ben Koks (Werkgroep Grauwe Kiekendief) hun kennis en resultaten met u delen en de discussie met u aangaan. Info: www.akkernatuurdag.nl

Agenda

13 juni: Landelijke dag Akkernatuur – congres voor akkerbouwers, beleidsmakers, kennisinstellingen -. Locatie: Zeijen (Dr), 10:00-16:30. Kosten €25,- Info: www.akkernatuurdag.nl

25 juni 2013: Veldbijeenkomst voor deelnemers Beter boeren met biodiversiteit. Oosterhesselen. Uitnodiging/programma volgt. Info: m.zanen@louisbolk.nl.

2 juli 2013: Veldbijeenkomst voor deelnemers Beter boeren met biodiversiteit. Dalen. Uitnodiging/programma volgt. Info: m.zanen@louisbolk.nl.

Meer projectinfo via: www.bodemacademie.nl/BBB Drenthe

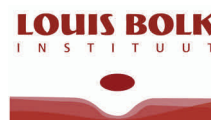
Redactie/Contact:

Ir. Marleen Zanen, Louis Bolk Instituut
Hoofdstraat 24, 3972 LA Driebergen
T: 0343-523860 / m.zanen@louisbolk.nl

Teksten: Arnout Venekamp, Gerard Lanting, Marleen Zanen

provincie Drenthe

HLB

“Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland”.